

# Otloukánek dechovka

Byl jsem vyzván, ať napíšu, tak se pokusím. Nejdřív navrhuji shodnout se na pojmech. Otloukánek je ten, kdo je otloukán čili bit, a to bez ohledu na to, je-li tím, zač je trestán, vinen. Nevyklučuje se zde ani bití nedůvodné, ze zvyku, protože když tluče ten a onen, tak se, chytráku, přidej, abys byl přijat do houfu takřečené dobré společnosti. Otloukánek nemá daleko k fackovacímu panáku, ale je mezi nimi velký rozdíl: panák je účelový. Byl k fackování záměrně vytvořen, zatímco otloukánek k políčkům přichází jako ten pověstný slepý k houslím. V našem případě se tudíž kloním k otloukánekovi.

TEXT: MILOŇ ČEPELKA

(zastupován OSA od 1965, v databázi má registrováno 1 132 hudebních děl)

Dechovka, obecné označení pro přesnější pojem dechová hudba, značila původně orchestr složený pouze z dechových hudebních nástrojů, ale během času se oba výrazy významově odlišily: delší zůstal dál sloužit dechovým orchestrům (například Dechová hudba Antonína Votavy), avšak stal se pojmem i pro celý hudební žánr. Zatímco kratší dechovka je dnes především označení pro výše definovaný druh orchestru, ač připouštím, že v praxi se obojí zaměřuje, zvláště když se chce do žumpy spláchnout celý široký svět dechové hudby. Což se už po řadu let chce, stalo se to dokonce módou. Nad dechovou hudbou jako žánrem i nad dechovými orchestry, zvláště nad těmi malými, se u nás ohrnuje nos, a kdo chce platit za správně kulturního, je téměř povinen vyjádřit od nich odstup, ba pohoršit se nad nimi. A hlavně vůbec se nesnažit rozlišit je podle kvality jejich hry nebo repertoáru.

Už tento úvod ukazuje, na jak podivné hřiště či na jak neregulérně rozbředlé kluziště vstupují. Je skoro jisté, že uklouznu. Protože smím-li se v nějakém ohledu považovat za povoláního, tak zaprvé jen jako pamětník a zadruhé trochu jako ten, kdo se ve zmíněném žánru namočil coby spolutvůrce, textař písniček. A to je velké omezení. Kdybych zůstal jen na políčku takto vymezeném a odvážil se být kritický, jsem přirozeně a jistě napadnutelný i z vlastních řad. Mám-li být obráncem žánru, chci-li se starat, aby se kvůli

zakalené vodě nevytilo z vaničky i dítě, těžko budu pochválen, když se vytasím nejdřív s odsudkem tohoto či tamtoho. A kdekdo má také právo napadnout mě, že se spoléhám výlučně na vlastní měřítka a vkus. Tudy cesta nevede.

A ptám se: může se současná nechuf k dechové hudbě — pomejme jakost jednotlivých výkonů — odvíjet od dvou protichůdných pocitů malého národa, který měl v dějinách jen krátká období jisté existence, a proto s chutí šilhal jinam, kde takovou nejistotou netrpěli, a našinci je proto závistivě a bez zkoumání považovali za lepší a následováníhodné a toužili jim podkouřit a přilísat se k nim? Co se přivezlo, rádi jsme napodobovali, a byli jsme v tom brzy i velmi dobří. Nic proti tomu, i to je důkaz schopnosti. Ale na sebe přitom hledět skrz prsty? Uvědomme si třeba — a jsem tomu rád —, jak u nás zdomácněl swing, jak rychle se po první světové válce foxtrotu a shimmy a tanga přiřadily k našim polkám a valčíkům, případně mazurkám a sousedským. V zábavné a taneční muzice žily všechny rytmy společně a vzájemně se ovlivňovaly. Viz Vejvodovu a Zemanovu polku 20. století Škoda lásky nebo nádhernou pozdější fox-polku Krautgartnerovu a Dvořákovu Čert ví proč. Jak to, že můžeme svoje tak zdařilé hudební kousky dodnes úspěšně vyvážet, a proč nám pro vlastní potřebu žádoucí a skvělé nepřipadají? Kde chybujeme? Nedovedeme být hrdí, podceňujeme se, avšak





současně jsme mistry v napodobování. Manifestujeme tím paradox souběžných protikladů: pocitu méněcennosti i povýšeného přecenění. Kdybych byl nakloněn (to prosím nejsem) efektním spikleneckým teoriím, nebylo by od věci daleko ani podezření, že se takový postoj dobře hodí našincům v cizích službách. Vždyť kdo si neváží svého a šilhá po cizím, nejenže za cizí zaplatí víc, ale svoje poškodí, až ztratí. A rezidenti si za to od svých zaměstnavatelů vyslouží uznání. Světu vládnou peníze, to se dá těžko popřít, a kdo si přičte k dobru, když svoje zboží sami znechtíme? Když ho z vlastní krátkozraké vůle označíme šmahem za šunt?

Ona v něm spousta šuntu je, ostatně jako všude, ale to by byl jiný pohled, snad ještě bolavější. Zůstanu v obecné rovině. Když je dechová hudba prohlášena za ostudnou, logicky ji budou opečovávat spíše ti méně schopní. Na její agonii se přičívá, ale přispějí, jak jinak, k jejímu konci. Splní roli mouřenína a sbohem. Tak kudy z kruhu ven? Na jedné straně mluvíme o národním

**Vždyť kdo si  
neváží svého  
a šilhá po cizím,  
nejenže za cizí  
zaplatí víc, ale  
svoje poškodí,  
až ztratí.**

pokladu české lidové hudebnosti, ale na druhé straně žánr, který z ní vychází, udržuje ji a možná i rozvíjí, ať líp, nebo hůř, ať programově, nebo bezděčně, prohlásíme za pól. Co kdybychom se raději snažili oddělit zrna od plev?

Jenže kdo bude o zrna a plevách rozhodovat? To je zase kámen úrazu. Neobjektivněji to asi dokáže jen čas, avšak soudu od něj se za jeden lidský život nedočkáme. Než rozhodne o každém pokusu, bude pozdě, to už nebude užitečné. Také může být ve hře jednak mínění odborníků a jednak obliba spotřebitelů čili trh. Ty však bohužel bývají v příkrém rozporu, přičemž kategorie druhá, spotřebitelská, je rozdělena na několik věkových podskupin. A na rádo by argument, že příznivci dechové hudby stárnou a stárnou, až vymřou, říkám ne: kdyby tomu tak bylo, už by se bylo stalo. Kdo sážete na tenhle mylný předpoklad, zajděte na některý z letních festivalů dechové hudby nebo tam, kde pořádají pravidelné série dechovkových koncertů, a ukrouťte si hlavu údivem, co nadšených fanoušků žánru tam uvidíte.

A teď vím: jestliže jste dočetli až sem a rozvažujete, co jste se ode mne dozvěděli nového, zjišťujete, že nic moc. Mám návrh řešení? Nemám. Vystupuji jako obhájce žánru, ale sotva jsem se jen dotkl jeho tradic. Pominul jsem rozdíl mezi velkými dechovými orchestry a menšími kapelami i výraznou různost jejich repertoáru, byl jsem nekonkrétní, nezmínil jsem se o takzvané české lidovce, jejíž tvorba je dávno za vrcholem, avšak ani zdaleka nezemřela, nezdůraznil jsem, že bychom se měli ptát, co s ní a jak ji hodnotit, když prý odjakživa zavání kýčem. A neodvážil jsem se ani naznačit, co je kýč a zda se ho máme bát a že docela určitě nevyrůstal a ani dnes neroste jen na dechovkovém poli, které tak mnozí považují za úhor. Dělalí to právem? Podle mě neprávem, a jen proto jsem souhlasil, že o tom něco málo napíšu. Jako výchozí text k debatě. Výzvu k jiným a lepším pohledům. Sám už o tom víc polemizovat nechci, ale vrátit dechové hudbě nárok na rovnoprávnou existenci a na seriózní posuzování ze všech nabízejících se hledisek, to považuji za spravedlivý požadavek, ba za úkol. Dlouhodobý, vyžadující trpělivost, jak jinak. ☐